

Høringsuttalelse fra Fagforbundet ved Solør videregående skole

«Kunnskap er makt, og derfor har lik rett til utdanning alltid vært et sentralt krav for fagbevegelsen.

Å opprettholde en desentralisert skolestruktur er viktig i denne sammenheng. Utdanning skal være en rettighet og reell mulighet for alle, uavhengig av sosial bakgrunn og økonomiske evner, eller hvor du bor i landet.»

(Fagforbundets prinsipp- og handlingsprogram)

Hvis denne rettigheten skal være reell må det også være mulig for de ungdommene som bor litt avsides og som kanskje ikke er helt klare for å flytte hjemmefra da de er 15-16 år å ta seg utdanning. Særlig er det viktig å beholde en viss bredde i utdanningstilbud, slik som Solør videregående skole har i dag. Vi har i dag elever som sitter opp til en time i buss hver vei for å komme seg til Flisa, og om det blir en times tid ekstra hver vei reduserer det muligheten for å kunne ta videre utdanning.

Det er fra august i år pålagt fylkeskommunen å finne bosted til elever som får for lang reisevei til at det er praktisk mulig å reise den hver dag ifølge den nye opplæringsloven. For enkelte elever vil dette kunne bli vanskelig og noe som øker sannsynligheten for at elever ikke klarer gjennomføre videregående utdanning.

Ved en reduksjon i antall utdanningssteder i Innlandet vil det presse seg frem et behov for å bygge flere elevhjem, mens Solør videregående skole på utdanningssted Sønsterud allerede har et velfungerende elevhjem som per i dag huser elever som går på både Sønsterud, Våler og Flisa.

Vg2 skogbruk

Vg2 skogbruk finnes bare på to steder i Innlandet, og skogbruksnæringen trenger stadig flere skogbruksoperatører. I distriktet (hele tidligere Hedmark) er de aller fleste lærlinger innen skogbruk (80-90 % siste fem år) utdannet fra Solør videregående skole, og alle som har fullført Vg2 skogbruk og søker læreplass får det.

Utdanningstilbudet har en bygningsmasse på Sønsterud som tilfredsstillende behøver å gjennomføre utdanningene på en kvalitativ god måte. Naturbruk, og særlig med tanke på skogbruk, har et velfungerende samarbeid med eksterne fagmiljøer, spesielt gjelder dette Åsnes Kommuneskoger og øvrige fagmiljøer innen skogbruket i nærmiljøet rundt skolen.

Avdelingens beliggenhet er plassert i nærheten av gode egnede øvelsesarealer for undervisning i Naturbruk.

Vg2 datateknologi og elektronikk

Vg2 datateknologi og elektronikk finnes bare på 4 steder i Innlandet fylkeskommune, om Hadeland forsvinner ut av fylket, som det er ser ut som de gjør, står vi igjen med 3 utdanningssteder forutsatt at tilbudet ved Solør videregående består. Dataelektronikere kan

reparere mobiltelefoner, datamaskiner, TVer og annen elektronikk som vi omgir oss med til daglig, og det er mye som tyder på at vi i et miljøperspektiv bør reparere mer og kaste mindre i fremtiden.

Utvikle, ikke avvikle

Det bygges nå et Læringstun og et mestringsbygg på Flisa. Læringstunet skal bli en av Norges mest fremtidsrettede arenaer for utviklende læringsfelleskap. Det skal brukes av barneskole, ungdomsskole og Solør vgs. Her skal man tenke helhetlig 13 års skoleløp. Det skal være samarbeid mellom lokalt og regionalt næringsliv. Frivillighet og samfunn trekkes inn. Læringstunet og mestringshuset ligger i umiddelbar nærhet av Flisa nye barne- og ungdomsskole og Solør videregående skole på Flisa.

Alle avdelinger ved Solør videregående vil inngå i et samarbeid rundt denne satsningen. Men det kan tenkes at på grunn av den umiddelbare nærheten til særlig Studiespesialiserende og Elektro- og datateknologi, vil det være en ressurs for grunnskoleelever, og gi økt læring for videregåendelever.

Alle elever er unike og her skal det skapes et skolemiljø hvor alle opplever mestring og læring. Mestringsbygget blir en utvidet læringsarena hvor eleven blant annet kan jobbe med det digitale og det praktisk-analoge. Mestringsbygget skal være en møtearena for samarbeid med næringslivet og frivillighet. På den måten trekkes samfunnet inn i skolen og skolen inn i samfunnet. Det er mye som tyder på at det kommer til å bli igangsatt forskning fra universitets- og høgskolenivå på hvordan dette påvirker læring og gjennomføring, og det vil være dramatisk om Solør videregående skole ikke får være en del av dette prosjektet.

På toppen av det hele har Åsnes nye barneskole fått i gave en egen etasje fra en internasjonal artist fra Åsnes, i form av multimediestudio/teknologistudio og musikkstudio. Denne ekstra kultursatsningen som også er unik i nasjonal sammenheng kan være med på å øke opptak til videregående skole som ligger i umiddelbar nærhet – og hvis Solør videregående skole får lov til å bestå i nåværende form vil den kunne utvikles i takt med kulturell og teknologisk satsning.

Næringslivet i Solør trenger lokal studiespesialisering, elektro og datateknologi og skogbruk

Våler er en kraftkommune og en industrikommune. Grue er en industrikommune. Åsnes har et næringsliv som stadig mangler arbeidskraft med høyere utdanning. Kommunal sektor i hele Solør trenger stadig mer arbeidskraft med høyere utdanning. Hele Solør er skogdistrikt. Vi vet av erfaring, og som også dokumentet fra Hovedutvalget for utdanning beskriver, at svært mange elever gjerne velger lokalt tilbud fremfor hva lokalt næringsliv trenger eller hva man egentlig ønsker å bli. Ved å fjerne lokale skoletilbud tappes distriktet for sårt tiltrengt kompetanse.

Kriteriesettet er ikke egnet til å løse utfordringen

Før prosessen startet ble det signalisert at fremtidig skole- og tilbudsstruktur måtte justeres på grunn av synkende elevtall og for lav oppfylingsgrad i fremtiden. I kriteriesettet som ble vedtatt er ikke elevtall og oppfylingsgrad nevnt engang, der er det kun sentralisering av tilbud som gjelder. Solør videregående skole har per i dag 90 % oppfylingsgrad på Studiespesialiserende og 100 % oppfylingsgrad på Elektro og datateknologi. I Innlandet er gjennomsnittlig oppfylingsgrad 85,9 %.

Kanskje enda viktigere bør man merke seg at Solør videregående skole har langt høyere gjennomføringsgrad enn gjennomsnittet i Innlandet:

	Studiespesialisering		Elektro og datateknologi		Fylket i snitt
	språk, samfunnsfag og økonomi	realfag	elenergi og ekom	datateknologi og elektronikk	
		Trengs for å bli ingeniør, lege, tannlege etc.		Kun en av fire Vg2 i Innlandet	
		Jordlab - Tilbud til landbruket, men ikke minst til elevene			
	Toppidrett/aktivitetslære - tilbud til alle elevene				
Antall plasser	95		32		
Oppfyltingsgrad	90 %		100 %		85,9 %
Gjennomføring 2023	97,8 %		93,1 %		88,1 %
Gjennomføring 2022	97,9 %		96,2 %		91,1 %

Kun Storhamar har høyere gjennomføringsgrad enn Solør på Studiespesialisering. Skal gjennomføringsgraden for disse nesten 100 elevene dras ned til snittet for Innlandet er det 7-8 flere elever per år som ikke fullfører og består.

	A	B	C	D
1	Fullført og bestått ST 2023 ifølge tilstandsrapport			
2	Storhamar	97,8		
3	Solør	95,6		
4	Øvrebyen	95,1		
5	Hadeland	94		
6	Trysil	92,5		
7	Skarnes	92,2		
8	Gausdal	92,1		
9	Nord-Østerda	92		
10	Nord-Gudbra	91,2		
11	Ringsaker	91,2		
12	Sentrum	90,6		
13	Valdres	89,8		
14	Elverum	89,4		
15	Lillehammer	88,4		
16	Gjøvik	88,3		
17	Lena-Valle	88		
18	Stange	87,7		
19	Hamar katedr	86,8		
20	Vinstra	85,6		
21	Dokka	85		
22				

(Tallene i tilstandsrapport er noe lavere enn i siste oppdaterte data - dette kan skyldes for eksempel en tidlig konte eller en korrigering av tall siden tilstandsrapporten 2023)

Blandede skoler er ikke hensyntatt i kriteriesettet

Solør videregående skole har riktignok bare en parallell studiespesialiserende, men mange av lærerne jobber både på yrkesfag og på studiespesialiserende. Fysikk og elektronikk henger sammen. Språkfag og helse. Biologi og naturbruk. (med mer...) Studiespesialiserende er ikke en isolert øy i skolesammenheng. Som én skole, selv om den er plassert på tre forskjellige lokasjoner har felles administrasjon, felles IKT og felles ledelse.

Kriteriesettet er ikke logisk bygd opp på noen som helst måte, da for eksempel kriteriesettet sier at en skole med helse og oppvekst + bygg og anlegg er godt nok, mens en skole med studiespesialiserende + elektro og datateknologi er for dårlig. Dette helt uavhengig av hvordan skolen organiseres eller hvordan avdelinger samarbeider. Ved Solør videregående skole har studiespesialisering og elektro og datateknologi samme avdelingsleder, og mange av de samme lærerne.

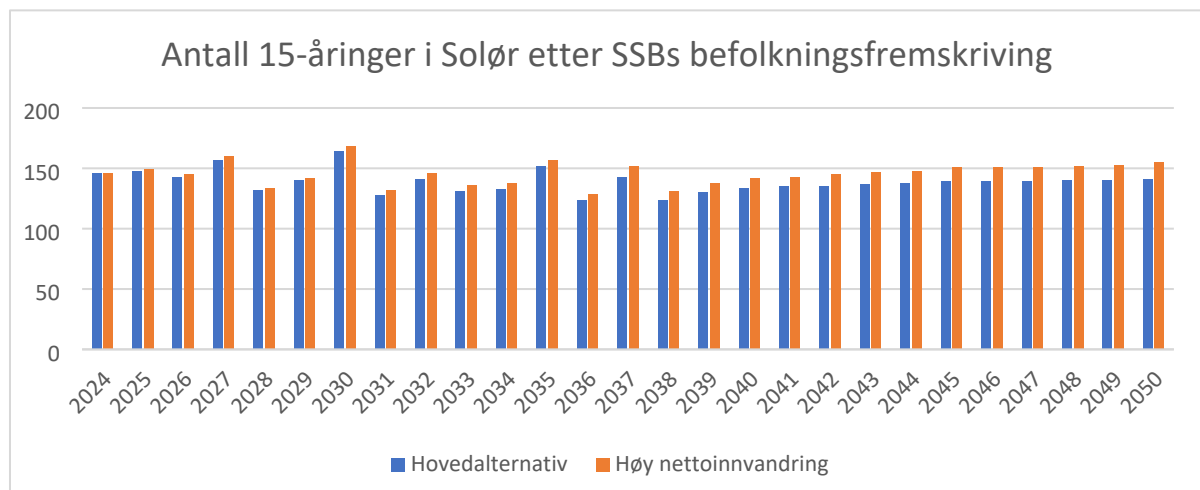
Elevgrunnlag for Solør er ikke synkende de neste 25 årene

Tallene i saksfremlegget til hovedutvalget for utdanning viser at Solør videregående skole har ganske flatt elevgrunnlag i tiden fremover, mens Elverum og Kongsvinger har bratt nedgang. Ser man nøyerer på disse tallene ser vi også at estimert elevtallsutvikling i saksfremlegget ikke tar hensyn til at Solørkommunene har aktiv og økende tilflytting av barne- og ungdomsfamilier.

Det har de siste 20 årene vært netto innflytting til Solør på 611 barn og ungdom 1-14 år. Trenden er økende, og de to siste årene har det vært netto innflytting på mer enn 150 barn og ungdom til Solør.

Det er da heller ikke hensyntatt at retten til å fullføre videregående skole blir utvidet, eller hva som eventuelt skjer om Haslemoen leir tas i bruk av militæret igjen, eller ikke minst hva som kan skje med muligheten for å fange opp flere elever inn til videregående skole med Åsnes' 1-13-satsning.

Hovedutvalget for utdanning bruker utdaterte tall for fremtidig elevgrunnlag. Oppdatert framskriving viser at Solør har like mange 15-åringer i 2050 som i 2024.

(kilde SSB: <https://www.ssb.no/statbank/sq/10100276>)

Løsningen for å opprettholde dagens parallelle trinn i Elverum og Kongsvinger bør ikke være å flytte 170 elever fra Solør. Eller som hovedutvalg for utdanning skrev

«Erfaringsmessig prioriterer ofte ungdommene skole foran utdanningstilbud, og da hjelper det ikke å plassere populære tilbud på skoler som de ellers ikke ville valgt. Det er derfor heller ikke hensiktsmessig å flytte et tilbud fra en skole med høyt elevtilfang til en skole som trenger flere søkere. Erfaring viser at det som da skjer er at tilbudet først mister mange søkere og får mangelfull oppfylling, og til slutt ender med å måtte legges ned. Konsekvensen er dermed at tilbudsviften i regionen blir mindre, noe som ikke er ønskelig. Man kan også som et virkemiddel bevisst redusere kapasiteten på tilbud ved enkelte skoler for å styre søkerne over til tilsvarende tilbud ved øvrige skoler i regionen. Dette kan imidlertid få uheldige konsekvenser med tanke på elevenes motivasjon og resultater, samt øke antall omvalg.»

(Saksframlegg om skole- og tilbudsstruktur i Innlandet)

Merk at disse uheldige konsekvensene vil gjelde like mye uansett om skolen tilbudet flyttes fra har høyt eller middels elevtilfang.

Totaløkonomi og samfunnsansvar

I et livsløpsperspektiv vil en ungdom i utenforskap koste samfunnet mellom om 15 og 30 millioner. Hvor mange elever har vi råd til å miste på veien? I tillegg kan vi ikke se at det er regnet på, hverken i kroner eller i et miljøperspektiv, hvor mye det vil koste å sette opp 3-4 ekstra busser en halvtime-time hver vei, bygge elevhjem der det trengs og eventuelt bygge på skoler der det trengs. Bygningsmassen på Flisa og Sønsterud er godt egnet til drift av de programområder vi har der per i dag, men det er ikke en veldig attraktiv eiendom å selge på det åpne markedet.

Fagforbundet ved Solør videregående skole mener at alle tilbud ved skolen bør bestå, og at det heller bør satses på å videreutvikle tilbudene sammen med næringslivet og kommunene i Solør.